

Tvorba veřejných politik - přístupy

4.12.2010

Veřejná politika

- **Zaměření činnosti nebo nečinnosti veřejné moci ve vztahu k určitému problému**
(course of action or inaction taken by a government in regard of a particular issue)
- Explicitní – vyplývající z vyhlášených dokumentů (legislativy, politických prohlášení)
- Implicitní – empiricky pozorovatelná, ale formálně nedeklarovaná

Základní přístupy

- Inkrementální přístup
- Racionální přístup
- Strategický management

Inkrementální přístup

- Předpokládá, že politické rozhodování se koná **nekoordinovaně** na základě **omezeného počtu alternativ**, které vyplývají z **neúplného vyhodnocení skutečnosti**, představují pouze **omezenou změnu** stávajícího stavu, a jsou prováděny s **omezenými zdroji**
- „*What is most feasible is incremental.*“
- Charles E. Lindblom – [*The Science of Muddling Through*](#) (1959) → *disjointed incrementalism*

Modely uplatnění inkrementálního přístupu

- Teorie elit (politicko-administrativní elita působí v prostředí charakterizovaném apatií mas, jednosměrná tvorba politiky)
- Teorie skupin (politická rozhodnutí jsou přijímání v těžišti vzájemně se vyvažujícího působení zájmových skupin)
- Systémová teorie (vstupy → „black box“ → výstupy)
- Institucionální (a neoinstitucionální) model (politická rozhodnutí jsou determinována organizační strukturou a procesními pravidly)
- Teorie organizované anarchie (politické rozhodování je založeno na vyjednávání aktérů a jejich koalic, které převádí širší společenské hodnoty, organizované zájmy a individuální preference *politických podnikatelů* do podoby veřejné politiky)

Racionální přístup

- **Při rozhodování o veřejné politice by měla být zvolena alternativa, která je nejefektivnější s ohledem na preference hodnot v rámci společnosti, dostupné možnosti a očekávatelná následky jednotlivých alternativ rozhodování.**
- Důraz na *metapolicy* – racionální politické rozhodnutí o podobě politických procesů
- Yezekhel Dror – *Public Policy Reexamined* (San Francisco: Chandler, 1968)

Modely uplatnění racionálního přístupu

- Teorie racionální/veřejné volby (optimální veřejná politika znamená zlepšení pro každého člena společnosti a neznamena zhoršení stavu pro žádného z nich)
- Teorie spotřeby a vyloučení (*exclusion/consumption model*) (veřejná politika je rozhodováním o vymezení statků, které svojí povahou musí být předmětem veřejného užívání)

Strategický management

- Zaměřuje se stanovením cílů a jejich priority na úrovni jednotlivé organizace (úřadu, samosprávného celku..)
- Zdůrazňuje integraci plánování do běžných řídicích činností v organizaci a participaci všech úrovní management na strategickém plánování („*Who is leading the planning? If it is a planner, we are in trouble.*“)
- Podléhá omezení vyplývajícím z vlivu okolí (systémové faktory, např. funkční období a působení organizovaných zájmů, mohou významně limitovat schopnost organizace stanovit si vhodné cíle a jejich prioritu)
- Alfred Chandler Jr. – *Strategy and Structure: Chapters in the History of the Industrial Enterprise* (Cambridge MA: MIT Press, 1962)

Srovnání racionálního a inkrementálního přístupu

(Ch.E.Lindblom, 1968)

Rational-Comprehensive (Root)

- 1a. Clarification of values or objectives distinct from and usually prerequisite to empirical analysis of alternative policies.
- 2a. Policy-formulation is therefore approached through means-end analysis: First the ends are isolated, then the means to achieve them are sought.
- 3a. The test of a "good" policy is that it can be shown to be the most appropriate means to desired ends.
- 4a. Analysis is comprehensive; every important relevant factor is taken into account.
- 5a. Theory is often heavily relied upon.

Successive Limited Comparisons (Branch)

- 1b. Selection of value goals and empirical analysis of the needed action are not distinct from one another but are closely intertwined.
- 2b. Since means and ends are not distinct, means-end analysis is often inappropriate or limited.
- 3b. The test of a "good" policy is typically that various analysts find themselves directly agreeing on a policy (without their agreeing that it is the most appropriate means to an agreed objective).
- 4b. Analysis is drastically limited:
 - i) Important possible outcomes are neglected.
 - ii) Important alternative potential policies are neglected.
 - iii) Important affected values are neglected.
- 5b. A succession of comparisons greatly reduces or eliminates reliance on theory.